

Andrologiskt samlingsverk – lärobok och uppslagsverk

Wayne J G Hellström, ed. **Male infertility and sexual dysfunction.** 606 sidor. New York–Berlin–Heidelberg: Springer Verlag, 1997. Pris DM 228. ISBN 0-387-94859-7.

Recensent: Lennart Andersson, professor emeritus, föreståndare för WHO Collaborating center for urologic tumors, Karolinska institutet, Stockholm.

En mera öppen attityd till sexualitet har medfört allt större efterfrågan på behandling av sexuell dysfunktion hos mannen. Terapin har förbättrats avsevärt de senaste åren. Detsamma gäller för manlig infertilitet. Tillståndet var tidigare behandlingsbart i relativt få fall. S k assisterad reproduktion, dvs insemination med olika teknik, har inneburit ett stort steg framåt.

Andrologi är i Sverige liksom i de flesta länder en del av urologin men har numera i vårt land fått status av egen specialitet. De flesta män med sexuell dysfunktion eller fertilitetsproblem behandlas dock fortfarande av urologer eller andra specialister, gynekologer, endokrinologer, allmänläkare etc, och detta förhållande kan förväntas bestå under överskådlig framtid.

Heltäckande modern översikt

Denna bok är ett samlingsverk redigerat av Wayne J G Hellström, androlog vid Tulane University i New Orleans. De olika avsnitten är skrivna av specialister i USA, Canada, Latinamerika och Europa. Volymen ger en heltäckande modern översikt av andrologins hela fält, från basala fakta om reproduktionsorganens anatomi och fysiologi till detaljrika framställningar av exempelvis spermatologiska analyser och behandling av sperma för insemination, endokrina aspekter på sexualitet och fertilitet, hela arsenalen av tekniker för kirurgisk behandling av azoospermi, etc. Ett kapitel är en utförlig och samtidigt koncisk katalog av genetiska rubbningar och innehåller anvisningar om hur man bör ge råd till par som har he-

reditära sjukdomar i familjen och som önskar barn.

Den snabba utvecklingen av s k assisterad reproduktionsteknologi med dess möjligheter och begränsningar redovisas. Den kontroversiella frågan om varikocel och subfertilitet får en nyanterad utredning. Den moderna farmakoterapin av sexuell dysfunktion med intrakavernösa injektioner, uretral instillation och peroral medikation ägnas en detaljrik översikt. Kirurgiska tekniker, ultraljudsundersökningar och röntgenologisk diagnostik presenteras med rikliga illustrationer av god kvalitet. Ett par kapitel ägnas åt s k office evaluation av män med impotens eller fertilitetsproblem, dvs hur långt man kan komma utan hjälp av mera avancerade undersökningstekniker eller speciella laboratorieprov.

Boken fyller ett stort behov

De 43 kapitlen är genomgående av hög klass och välskrivna. Enligt min uppfattning fyller boken ett behov som modern översikt av andrologin, som befinner sig i snabb utveckling och som i sig inkluderar element av flera specialiteter. Den är lämplig både som lärobok för alla läkare som behandlar patienter av dessa kategorier, oavsett specialitet, och som uppslagsverk för specialister. •

Norsk lärobok i neurologi

Leif Gjerstad, Ola Hunsbeth Skjeldal, red. **Nevrologi. Fra barn til voksen. Undersøkelse, diagnose, behandling.** 543 sidor. Nesbru: Vett och Viten, 1997. Pris 590 nkr. ISBN 82-412-00187-7.

Recensent: Jan-Edvin Olsson, professor, institutionen för neurologi, Universitetssjukhuset, Linköping.

En norsk lärobok i neurologi har utkommit med underrubriken »Fra barn til voksen». Detta innebär att man har såväl vuxen som pediatrik i neurologi samlade i en bok, som blir tämligen omfattande, drygt 540 sidor med 53 kapitel, varav minst 13 är att räkna till barnneurologin. Därtill finns ett tiotal

kapitel rörande olika neurologiska laboratorieundersökningar. Återstående ca 30 kapitel berör främst vuxenneurologiska sjukdomar.

Det positiva med boken är dels bredden, såväl pediatrik som allmänneurologi, dels den ambitiösa uppläggningsen. Inte minst gäller detta barnneurologin. Man kan diskutera om inte den sidan fått lite väl stort utrymme, exempelvis är kapitlet om cerebrovaskulära sjukdomar hos barn nästan lika stort som motsvarande kapitel hos vuxna.

Bristfälliga illustrationer

På minussidan finns framför allt två saker. Kvaliteten mellan de olika kapitlen är mycket ojämn och förutom ovanstående exempel finns flera andra där relativt små grupper av sjukdomar fått ett anmärkningsvärt stort utrymme. Den andra är att illustrationerna är av mycket ojämn kvalitet. Vissa kapitel innehåller moderna röntgenbilder, medan andra kapitel innehåller ritade figurer av Frank H Netter ur The CIBA Collection.

I vissa kapitel är dessa i färg, i andra i svartvitt tagna från mer än tjugo år gamla skrifter. Även om man idag inte direkt förknippar dessa bilder med någon särskild läkemedelsfirma så ger detta, kanske oförtjänt, boken ett såväl ålderdomligt intryck som industriberoende.

För omfattande för studenter för tunn för specialister

Faktamässigt finns nämligen inget direkt att anmärka på, snarare är många av kapitlen för utförliga för att medicinstuderande idag skall kunna använda boken som kurslitteratur. För att få en god spridning bland såväl studenter som allmänläkare bör nästa upplaga redaktionellt bearbetas, och man har att välja antingen en nedbantad version för studenter och allmänläkare, eller en utarbetad version för specialister med lika hög kvalitet på samtliga kapitel. I så fall får man sannolikt dela upp boken i två eller tre delar, en pediatrik, en vuxenneurologisk och en del för undersöknings- och laboriemetoder.

Frågan är om specialisternas behov av en bok på skandinaviska är så stort, varför det första alternativet, en nedbantad, förenklad, version för medicinarutbildningen framstår som mer aktuell.

I så fall kan säkert den norska neurologiboken konkurrera med såväl den danska som den svenska. •